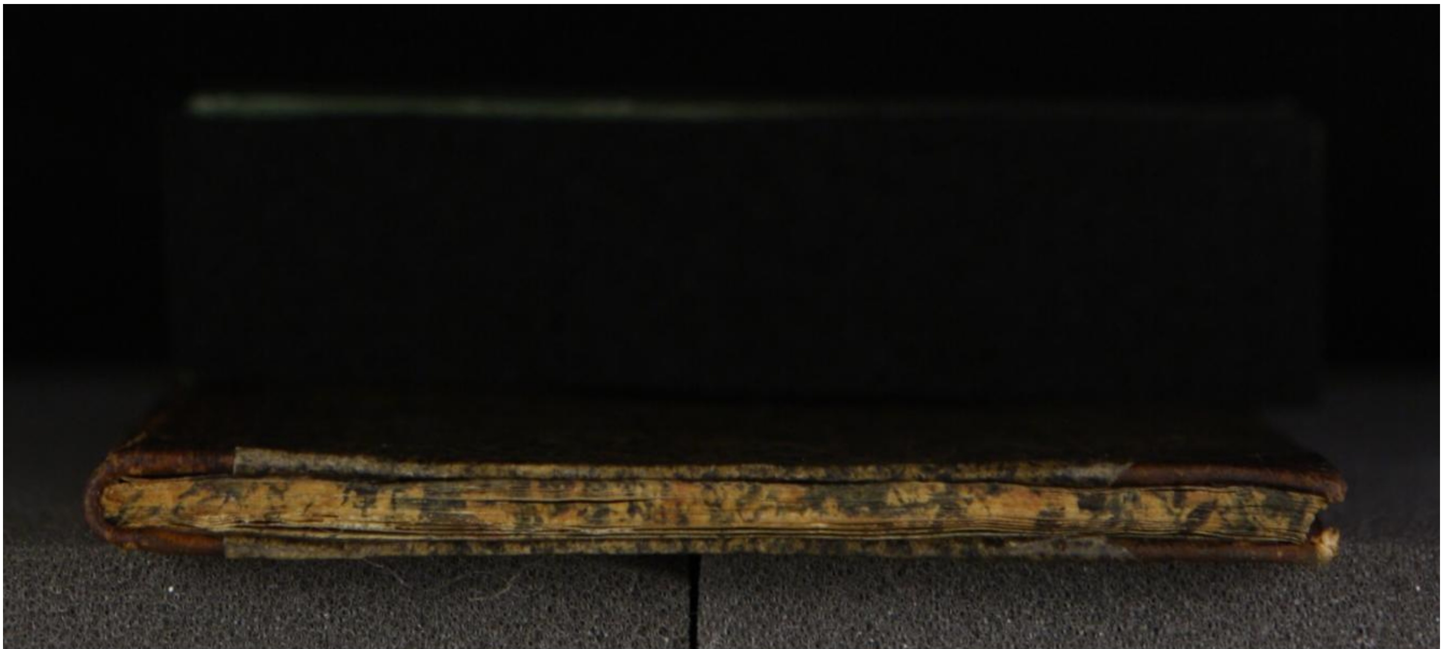
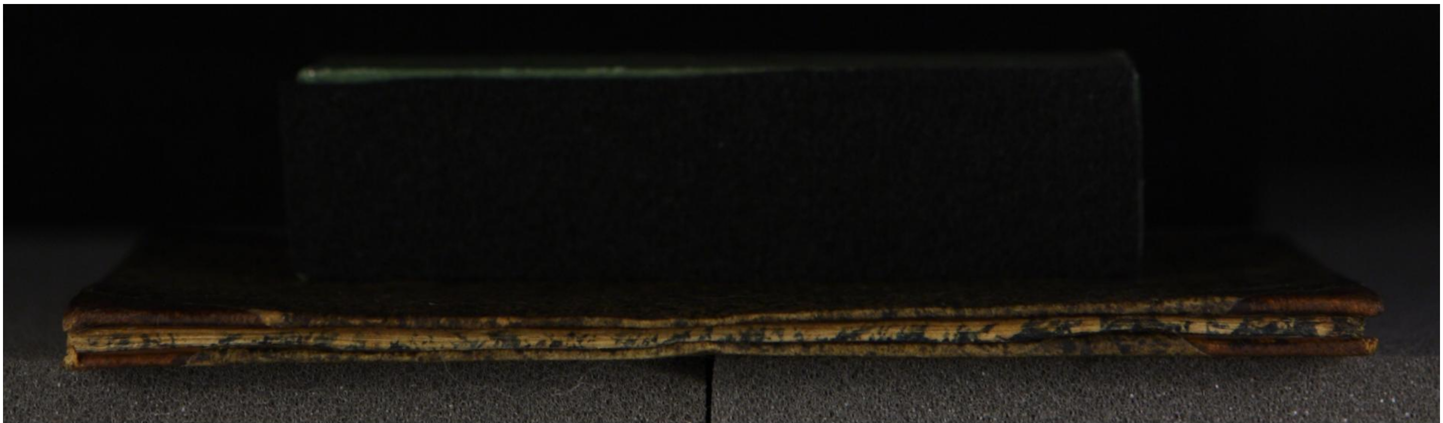

No 2080.

M. Tuscher fecit

EPITOMES ORTHOGRAPHIÆ, ALDI MANVTII, PAVLLI F. ALDI N.

Compendiolum,

VT

Puerilibus Scholis vſui eſſe poßit, confectum

A

PETRO HEGELVNDO DANO.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Chriſtophori Plantini,
Architypographi Regij.
cIↄ. Iↄ. LXXIX.

In
ALDVM ET PAVLLVM ALDI F.
ET ALDVM PAVLLI F. ALDI N.

ALDE, *laborum omniũ moli insuperabilis Atlas:*
Parcarúmq; adeò vix superate manu:
Humanis namq; exemtus, rediuiuus in ipso
Primùm idem gnato, moxq. nepote redis.
Aut quasi transscribens Musas hæredibus, vni
Has proprium genti vis decus esse tuæ.

In
ANCHORAM ALDI, ET
CIRCINVM PLANTINI,
lusus.

Sacra Aldi fundum valido tenet anchora morsu,
Cui caudam Delphin insinuátq; caput.
Sic Plantine tuus constanter circinus vno
Stat pede, pes circum sedulus alter obit.
Amborum è rigido sunt instrumenta metallo:
Artificem exercet durus vtrumq; labor.
Sed DELPHIN *celer est, & gyrat circinus orbem:*
Et vincit CONSTANS *omnia dura* LABOR.

P. H.

PRÆSTANTI VIRO MEDICINÆ VTRIVSQVE *singulari cognitione & peritia excellenti,*

PETRO SEVERINO DANO Archiatro regio & Philosopho,

S. D.

QVAM nobis in medium familia Aldina, pulcerrimis alioquin in remp. litterariam meritis, & doctrinæ humanioris diuturna possessione, iam inde à multis annis clara, Orthographiæ genuinam rationem, studio & diligentia singulari, protulit: dignam existimaui quæ non magistris solùm & eruditioribus, sed discipulis quoque puerisq; esset notissima. Neq; enim ipsa tantùm Aldi officina in autorum bonorũ emendatissima editione, eandem iam diu secuta est Orthographiæ regulam: verùmetiam Typographi ferè omnes, elegantiores & litteratissimi quiq. homines, iisdem vestigijs propemodum religiosè sibi insistendũ esse duxerunt. Cùm enim certá aliquam veramq; scribendi rationem, quæ ad incorruptæ antiqui-

 tatis

tatis vſum quamproximè accedat, in lingua tam eleganti, tam vetuſta, tamq; exculta, exiſtere oporteat: tacito conſenſu eam ſingulari induſtria & ingenio, addo etiam impenſis, Aldi Manutij, ex probatiſſimorum librorum diligentiſſima collatione (cùm nuſpiam iam alibi Latina gens, quàm in libris habitet) inueſtigatam vſurpatamq; fuiſſe, haud obſcurè, ea ipſa imitatione ſua fatebantur. Quoniam itaq; de ea Aldus N. ſingulari ſcripto quædam complexus fuiſſet ſcitu digna, & vnde ſingula promſiſſet, candidè demonſtraſſet: neq; etiam magnopere neceſſe eſſet pueris conſtare, quibus autoritatibus, quibúſue ex Grammaticis, libris antiquis, nummis veteribus, tabulis æreis, aut lapidibus, iſta eſſent eruta & conquiſita ſingula: ſtatim ac id libri nactus eram, compendio ſummo contractũ, iſtam veluti epitomes epitomen ſcholæ meæ inculcaui: eadem ſimul opera aliquas præceptoris mei Ioachimi Camerarij inſertans commonefactiunculas. At verò ſi neq; iſta omnium iudicio in aſſem ſatisfaciunt, neque vſurpanda ſtatim à quolibet eſſe videantur, neq; etiam inter ſe omnino autores illi conſentiunt: tamen dũ diſquiſitione maiori circa nonnulla opus eſſe, dumq; ſummos viros nobiliſſi-

bilissimaq́; ingenia, tamquam in theatro litteratorum, in minutissima etiã curam & aciem intendere, pueri vident: mirificos diligentiæ cuiusdam & circumspectionis, tamquam stimulos, animis ipsorum subdi necesse est. Adhæc, de similibus alijsq́; analogis, si ijdem vel admoneantur, vel suo ipsi ingenio animaduertant: habebunt hic sedẽ certam & nidulos quò ista congerãt. Multa enim se offerẽt plura in editionibus accuratissimè emaculatis bonorũ autorũ, quos officinæ Aldorũ, Stephanorũ, & nũc ex vicino Belgio, diligentissimi Plantini, suppeditant nitidissimos. De ijs vt semel ista ratione & peculiari libello cõmonefierẽt adolescẽtuli, quò minus varietate lectionum turbentur in posterum: fortassis non omnis nobis opera lusa est. Visum itaque tandem fuit, hoc quidquid est opellæ, quod pueris nostris impendimus, pluribus quoque cõmune facere, & ad te etiam vir clarissime, mittere: quem scimus non in medicina tantũ factitanda, præclarissimisq́; inuentis expoliẽdis occupatissimum esse: sed & piæ recreationis gratia Hebraicæ linguæ puncta omnia atq; apices excutere solere & perrimari. Atqui etiã quo iucũdius hoc tibi sit diuerticulũ, συζητητὴν delegisti, quoties in tam suaui religiosæ respi-

 ratio-

rationis pausa conquiescere lubet licetq; eruditissimum illum polyhistora, Iacobum Matthiam Arrhusium, publicum Græcarũ litterarum in regia Academia Hafniensi interpretem, sed & in Hebræa lingua Chaldæaq; & Syra, quemadmodum in totius humanioris eruditionis cyclopædia exercitatissimũ. Credo ego vos vel isthac ratione, vulnus acceptum morte subita, sed non improuisa, clarissimi viri, amici communis nostri, tui verò ô Seuerine, Achatis fratrisq; fidissimi, D. D. IOHANNIS PHILIPPI PRATENSIS, studiorũ iam inde ab ineunte ætate omnium, peregrinationumq; ac fortunarum, socij & æmuli amicissimi, mulcere atq; obligare. Iam verò & inter aulæ strepitus molestissimos profectionésq; crebras, ijs te solùm vti, ijsque te dedere vel patronis vel amicis, intellexi: quorum tum honorifica tibi est gratia atque amicitia, tum doctrinæ bonarumq; subiectionum plena sunt colloquia. Atque vt reliquos taceam, non potest non optatissima tibi esse, cum candidissimo illo, omnibusq; animi ac corporis dotibus ornatissimo, ARNOLDO WITFELDO, supremo regiæ maiestatis Secretario, libellorumq; supplicũ magistro, consuetudo. Quàm enim istius viri & elegans

eruditio, & genus clarum, & genius morum
suauissimus, multorum ipsi vsq; antehac con-
ciliauit hominum studia & amores: tá nunc
in dignitate amplissima cõstituto humanitas:
in occupatione summa diligentia & alacritas,
inter aulæ negotia, studij cuiusdam irremis-
sus tenor, admirationi omnibus existit. Nam
de hoc postremo saltem vt dicam: gaudemus
meritò, excitatum viri tam præstantis ardo-
rem, quo non præsentibus solùm hominibus
satisfacere, sed & de omni posteritate bene
mereri cogitat. Quantum enim diligentia &
sagacitate, quantũ vsu rerũ, quantũ gratia &
autoritate potest, (potest aũt merito suo plu-
rimũ) tantũ gentis nostræ scriptis monumen-
tisq; rerũ gestarũ vetustis ac memorabilibus
vndiquaq. colligendis conseruandisque, iam-
diu elaborauit. Conuertit autem sua illa hi-
storiarum nostratum tam diligenti conquisi-
tione, oculos in se multorum atq; animos:
vt spem conceperimus certam, ipsum, si vel
dimissio ab aulicis curis, vel remissio aliqua
concedatur: totum illud in quod vindicare
se vmquam poterit otium, collocaturũ in re-
bus patriæ suæ quàm primum illustrandis, &
ad hominum memoriam cùm dignitate pro-
pagandis. Certè dum proximis aliquot con-

greſsibus, id quod antea auditione tantũ acceperam, coram didiciſſem, tantopere ipſum hiſtoriarum ſtudio flagrare: tuoſq; ad tam bene currentem ſecundos applauſus incitationeſq;: mihi tum reip. cauſſa, cor gaudio ſubſilijt; ſimulq; animum meum ex re ipſa ſubijt, has non quidem rerum, ſed vocularũ; ex doctiſsimi Aldi ſcripto, pueris à me decerptas antiquitates, tibi offerendas, tuoq; iſtas pagellas inſcribendas eſſe nomini. Perſpexiſſe enim tũ mihi videbar, te minimè faſtidioſum eſſe operarum ſcholaſticarum æſtimatorem: & adoleſcentibus popularibus tuis, maximo ad virtutis eruditioniſq; decus affectandum, fore nomen tuum incitamento. Quod itaq; libellum iſtum puerilibus ingenijs accommodatum, ex alijs exſcripſerimus, noſtro in teneram ætatem ſtudio; quod tibi inſcripſerimus, noſtro in te ipſum amori condonabis. Vale. Ripis, Cimbricæ Cherſoneſi, Cal. April. CIↃ IↃ LXXIX.

Petrus Hegelundus Ripenſis.

A

A, *pro* ab; *&* E, *pro* ex; *&* O, *ſine accentu ſcriberẽ, ex antiqua conſuetudine, & ex Quinctiliani auctoritate. Nihilo etiam magis, ſi accentum addas, quid ſignificet, oſtendas.* [Inſigniuntur tamen iſta vulgò accentibus, à è ô: fortaſſis vt euidentius ab ijs vocibus quibus interiecta ſunt, diſtinguantur. Ita & Aduerbia quædam, Certò, Liquidò, Profectò: item Amabò. Quod etiam Priſciano (inquit Camerarius) placuiſſe animaduerto, vt partium orationis diſcrimen hoc modo indicetur. Sed multo melior autor Fabius hoc fieri oportere negat, quia nulla Latina dictio multarum ſyllabarum, habeat acutum tonum in vltima, quod Græci nominant ὀξύτονον. Non ergo oportet inculcari differentiæ cauſſa id, quod in natura ſermonis non eſt, vel quod huic potius contrarium eſt. [vide infrà in dictione, Pæne.] *Quòd, & Quàm, ne pronomina viderentur, interdum apice ſupraſcripto notari, doctis quibuſdam placuit.*

Abiicio, Adijcio, *&* Obiicio, *duplici* ij: *cum ſint à verbo* Iacio: *&* A *littera conuertatur in* I: *Idemq; in præterito mutetur in* E, *vt Afficio, Conficio, Officio, Reficio, abiecit, adiecit, obiecit, reiecit & ſimilia.* [verbum iſtud non Icio, ſed Iacio eſt: & præteritum non Icit, ſed Iecit: inquit Gellius lib. IV. cap. XVII.

Accenſus, *non* adcenſus.

Accerſo, *ere, euocare eſt.*

Arceſſo, *ere, accuſare, ab Arceo.* [Sicut faceſſo à facio, capeſſo à capio, laceſſo à lacio, inceſſo ab incedo,

ACTIVM, *cum* CT, *promontorium*, [Epiri: ἀκτὴ, id est, secretum & amœnum litus. ἀκταῖος litoralis, Atticus. Nam & Attica, antiquitus Acte vocata fuit, teste Plinio: Virg. Æneid. v. -

At procul in sola secreta Troades acta
Amissum Anchisen flebant. -]

Adolescens, *non* Adulescens: *vtpote ab olescendo, id est, crescendo. vnde & Indoles, & Adultæ.* [vide infrà, Soboles.]

Adscisco, *non* Ascisco: *alioqui secunda littera præpositionis* Ad *periret: quæ in compositione vel remanet, vel immutatur. remanet in Adaugeo, Adhibeo, Adhæreo, Adduco, Adbibo, Adscribo: mutatur in Affluo, Affirmo, Afficio, Appropero, Allicio, Attero, & similibus. Ascensu tamen, absq. D. littera, legitur.*

Æditimus, *an* Æditüus, *scribendum sit, nondum satis liquet. A. Gellius lib.* XII. *cap.* X. *à tuendis ædibus nomen deriuat: qui M. Varronem sensisse dicit, magis æditimum scribi oportere, quàm æditúum: quòd alterum* [æditüus] *sit recenti nouitate fictum: alterũ* [æditimus] *antiqua origine incorruptum.*

ÆMILIVS, *cum* I, *non cum* Y, [quamquam Græcis est, αἱμύλιος blandus.]

Ærumna, *cum* Æ; *à Græco* αἴρειν, *vel quòd mærorem minuat; aut per solum* E, *quòd mentem eruat.*

Ætherius [αἰθέριος] *non* Æthereus, *sicut* Aërius.

AFRICA, *non* APHRICA. [Nam illud ἄνευ φρίκης futile est. Camer.]

Aggredior, Afficio, Affinis *& similia, ob pronunciandi suauitatem placent, mutata secunda littera præpositionis. etenim Veteres etiam ipsos multum auribus*

tribuisse video: ideoq; dicebant, Aufugit, Aufer; non Abfugit, Abfer: &, Ignoti, Ignaui, Ignari; non, Innoti, Innaui, Innari: vt ait Cicero in Oratore.

AGRAGENTVM, *non* AGRIGENTVM, Græcè ἀκράγαντος. [vrbs Siciliæ] *Plinius quoque Agragantium bitumen dixit, lib.* III. *cap. 8. & Virg. Æn. lib.* III.

Arduus inde Agragas ostendit maxima longè.

AHENOBARBVS, *non* AENOBARBVS; *Domitiorum cognomen.*

ALIA, *flumen; vnde, Pugna Aliensis, vnica* L *scribi oportere existimauit Seruius, super illud Virgilij Æneid.* VII. *Quósque secans infaustum interluit Allia nomen. Sed Poëtam metri causa alteram* L *addere, vt in Relliquijs, Relligio.* [Id verò pluribus, propter exempla multa similia, in quibus geminatur LL. non placet.]

Alica, *sine adspiratione.* [species frumenti, q: quòd alat corpus.]

Alitus, *melius dicitur (inquit Diomedes) quàm* Altus, *ab alor, vitandæ ambiguitatis gratia. Altus, est in oratione pro Plancio, & Alta, in Bruto Ciceronis; pro Alitus & Alita.*

Allectus, *non* Adlectus; *aurium iudicium secutus.*

Alucinor, *libenter scribo, ductus auctoritate Festi, & vnica* L: *& placet Etymologia, dictum esse, quasi, A luce aberro.*

Amœnus, *per Oe. Seruius Æneid. lib.* I. *Amœna, inquit, quasi Amunia, hoc est, sine fructu.*

ANNÆVS, *cum* Æ, *familia in Hispania, è qua Lucanus poëta, & duo Senecæ.*

Antlare, *Festus dicit, à Græco* ἀντλῶ, *deductum: non*

Anclare

Anclare: *Itemq́; Exantlare (quod & in Plauto legitur) hoc eſt, exhaurire.*

Anulus, *vnica* N, *ex antiqua conſuetudine; cum qua videtur conſentire Etymologia; cùm deducatur ab* Ano; *quaſi Anulus ſit paruus Anus. nam à Græco deduci nō placet. Alij ab* Anno *deriuatum putant, quòd in ſe redeat vt Annus: ex quo duplici* NN *ſcribendum affirmant. Ego & antiquitatem ſequor, & veriorem, vt arbitror, Etymologiam.*

APENNINVS [mons qui vniuerſam Italiam diſpeſcit] *vnica* P, *& duplici* NN. [Alij ſcribunt Apœninus, q: Alpes Pœnorum, per quas Hannibal ſibi arte & vi viam primus fecit.]

APOLLO *vnica* P, *& duplici* LL. [Ἀπόλλων.]

APVLIA, *&* APVLVS, *vnica* P. Apulia *primã ſyllabam modò corripit, modò producit; ſecundam verò ſemper producit, vt ex Horatij verſibus liquet, Græciq.* Απουλία *ſcribunt. In* Apulus *autem ſemper producitur prima, corripitur ſecunda; vt idem Horatius, præterea Lucanus, Martialisq́; oſtendunt.*

Arena, *ſine adſpiratione; vt deducatur ab Ariditate; id quod magis placet Seruio.* Harena *ab Hærendo, quod magis probatur Cariſio Grammatico.*

Ariſta, *etiam ſine adſpiratione, ab Ariditate.*

Artus, *non* Arctus, a, um, *ſcriptum video in antiquiſſimis libris.*

Attuli, *non* Adtuli; *& ſimilia; aurium ſenſu comprobante.*

Auctor, *&* Auctoritas, *cum* CT: *ab Auquo:* [alijs placuit ſcribi Autor, vel ab aueo, aui, autum: vnde deduxit Rodolphus Agricola: vel ab αὐτός. eſtq. generis communis. Ouid. Faſt: v.

Opti-

Optima tu proprij nominis autor eris.]

Aula, *ſimplici* L. *vnde Olla. ne quis putet gemina* LL *ſcribendum, vt Paulla, Polla. de quo ſuo loco.*

Aurifex, & Aurufex, *cognatione litterarum* I & V: *vt in Optumus, pro Optimus, & ſimilibus.*

B

BÆTICA, *prouincia, cum* Æ, & *ſine adſpiratione.*

BALIARES, & BALIÀRICVS, *ſcribendũ per* I, *non per* E. *Græci quoque* Βαλειαρίδες.

Balneum, *ſiue* Balineum. *Vtroque enim modo veteres pronunciabant.*

Bellua, LL *geminata; quòd ab ea Bellum deducatur.*

Bibliotheca, *aut* Bybliotheca, *non* Biblyotheca: *ex Græca conſuetudine.* [Græci enim promiſcuè ſcribunt, τὰ βιϐλία, & ϐυϐλία, codicilli libri; ἡ βύϐλος charta.]

B'LÆSVS, *cum* Æ: *cognomen Semproniorum.*]

Bracchia, *duplici* CC. [Græcè tamen eſt ϐραχίων.

BRITANNIA, *vnica* T, & *duplici* NN.

BRVNDISIVM, *non* BRVNDVSIVM.

BRVTTII, *duplici* TT; *Italiæ populi.*

Bucina, *vnica* C. *Iſidorus enim Bucina, inquit, dicta à Voce; quaſi Vocina.* [Vulgo tamen duplici cc ſcribunt, tamquam deriuatum à Bucca.]

BYZACIVM, & BYZANTIVM.

C

CÆCILIVS, *cum* Æ.

CÆCINA *cum* Æ, *à Cæcus.*

Cælebs, *per Æ, quòd cælo dignam agat vitam.*

Cælo, *las, cùm ſcalpo ſignificat, cum Æ diphthongo.*

Cælum, *cum Æ. libri, Virgilius Carpenſis, & lapides. Quidam à cælando deducunt, quod verbum item cum Æ ſcribitur. Plinius, lib. 2. cap. 4. Cælum haud dubiè Cælati argumento diximus, vt interpretatur M. Varro. Iſidorus quoque lib.* XIII. *cap. 4. Cælum, inquit, vocatum, eo quòd, tamquam cælatum vas, impreſſa lumina habeat, ſtellarum veluti ſigna. nam Cælatum dicitur vas, quod ſignis eminētioribus refulget. Præterea, Cæſium colorem, à Cælo deduci, teſtatur A. Gellius: Cæſium autem cum Æ ſcribi nemo ignorat. Gellij verba ſunt lib.* II. *cap. 26. Cæſia, inquit, dicta eſt, quæ à Græcis* γλαυκῶπις, *vt Nigidius ait, de colore cæli; quaſi cælia.*

Cænum, *pro limo, cum Æ.*

Cærimoniæ *cum Æ in prima, & I in ſecunda, videtur ſcribendum. Deductum hoc nomen, vt ait Feſtus, quidam à caritate putarunt, quod abſurdū eſt. Quid enim cærimonijs cum caritate? aut quæ omnino ſimilitudo? Iſidorus quoq., & Maſſurius Sabinus apud Gelliū, lib. 4. cap. 9. & Macrob. lib. 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 3. à careo deriuant. Ego à Cærete opido, vel potius à Cæritibus, eius opidi incolis appellatas Cærimonias puto. quod confirmat T. Liuius lib.* V. *& Valerius Maximus. Sunt etiam, qui à cælo deriuent: quòd ſcilicet ad cæleſtium honorem pertineant: vt cærimoniæ, quaſi cælimoniæ, vocentur: ſicuti & cæruleus, pro cæluleus, dicitur. ita patebit diphthongi cauſſa. Nam Cælum cum Æ ſcribi, iam oſtendimus. Nec deſunt huius generis exempla, in quibus* I, *non* E, *in ſecunda ſyllaba reperitur: vt Querimonia, Alimonia,*

Parci-

Parcimonia, Sāctimonia, Mercimonia. [Qui simplici E scribūt, à Cerere deducere vidētur, vel ab ἱερός.]

Cæruleus, *cum Æ, quasi Celuleus, à cælo.*

CÆSENA *vrbs Italiæ cum Æ.*

CÆSIVS, *cum Æ.*

Cæstus, *cum Æ,* [arma pugilum. Virg. Æneid. v.

Seu crudo fidit pugnam committere cæstu.]

CALPVRNIVS, *non* CALPHVRNIVS; *aut,* CALFVRNIVS; *deducitur nomen à Calpo Numæ filio.*

CALIDON, *cum* I, *non cum* Y. [Ætoliæ opidum: Sed est & in ea Britanniæ parte, quam Scotiā vocant, Silua Calydonia, in quo tamen significato, scribitur plerūq; Caledonia, per secundā vocalē.]

Camara *dicitur, vt Verrius Flaccus affirmat, (apud Carisium, lib.* I.) *non* camera, *per* E. *Sed Lucretius -cameraq; caminis Ex cratibus dicendo, etiam cameram dici posse, ostendit.* Camera, *(inquit Festus) &* Camuri *Boues à curuatione, ex Græco καμπὴ, dicuntur.*

CARTHAGINIENSIS, *non* CARTHAGINENSIS. *Chartaginis autem nomen à Charta deducit Seruius in Virg. lib.* I. *Æneid.*

Carus, *&* Caritas, *sine adspiratione.*

CATVLLVS, *Valeriorum cognomen, duplici* LL.

CATVLVS *autem Lutatiorum cognomen, vnica* L.

Caussa, *duplici* SS, *à Caueo: vt sit caussa quasi cauissa.*

Cedrus, *ne quis contra Græcam etymologiam cum diphthongo scribat.* [Est enim κέδρος.]

Cella, *sine diphthongo, & duplici* LL.

Celo, *pro Occulto, sine diphthongo.*

Cena, *sine diphthongo; alij scribunt cum* Æ, *malè omnino. nam, si esset diphthongus apponenda, esset potius*

Oe. Isi-

Oe. Iſidorus enim cœnam ait vocari à communione veſcentium; κοῖνον quippe Græci commune dicunt.

Cera, *ſine diphthongo* [Græcè κηρός.]

CERIALIA, *non* CEREALIA.

Ceſtus, *ſine diphthongo;* [κέϛος] *cingulum Veneris, à Græco κεντεῖν: vnde κεϛρὸν, genus teli.*

Cetera, *ſine diphthongo.* [Vulgo Cætera, q: καὶ ἕτερα.]

Circumuenio, *non* Circunuenio, *& ſimilia.*

CIVS, *non* TIVS, *ita ſcriberem vt pronunciatur, in deriuatis aut à ſupinis, aut à nominibus; à ſupinis, vt Aduenticius,Ficticius, Editicius, Tranſlaticius, Impoſiticius, Inſiticius, Dediticius, Repticius, & ſimilibus: à nominibus, vt Patricius, Tribunicius, Ædilicius, Latericius, Nouicius, Compitalicius.*

Cloaca, *non* Cluaca.

CNÆVS, *prænomen, cum* C *&* Æ *diphthongo.*

Cœpi, *cum Oe, pro Incepi; ab antiquo verbo Cœpi.* [Sed Capio facit cepi.]

Collega, *non* Conlega, *& ſimilia, aurium ſenſu comprobante.*

Comiſſatio, *vnica* M, *& duplici* SS, *ex Feſti ſententia, qui deducit à vicis, quos Græci κώμας dicunt: vnde κωμάζω. Sunt qui ſcribant* Comeſſatio; *vel* Commeſſatio; *contra omnem antiquitatem.*

Comprehendo, *ſine diphthongo.* [Etiam contracta Prendo, Prenſus, Prenſo; pro prehendo, prehenſus, & prehenſo, ſine diphthongo ſunt.]

Concio, *cũ* C, *quaſi Conuocatio: vt à verbo Conciere deductum eſſe videatur; non verò Contio.*

Condemno, *non* condempno: [De complexione conſonantium in his dictionibus; emptum, contempſi, ademptum, & ſimilibus, non eſt diſputandum,

tandum, cùm ſcriptura mendoſa ſit inſerta littera P. IOACH. CAM.]

Condicio, *cum* C, *ex antiquis libris.* [Eſſet ne verius conditio per T, quippe verbale à Condo, conditum? atqui ita placet Camerario.]

Coniux, *ſcriberem; non* coniunx; *aut* coiux, *Nam placet deriuare à Iugo, vel à Coniugo, verbo: vt videtur ſenſiſſe Catullus: Tum Thetidi pater ipſe iugandum Pelea ſenſit.* [*& Virg. Æneid. 1. Cui pater intactam dederat, primiſq; iugârat Ominibus.*]

Connubium, *duplici* NN, *ratione compoſitionis.*

Conſidero, *cum* I, *non cum* Y; *quia Latinum eſt, non Græcum.* [Sic & Deſidero & Sidus, per I, ab Inſidendo: de quibus poſtea.]

Conſumo, *conſumis, vnica* M.

Conſummo, *as, duplici* MM.

Conuicium, *cum* C, *quaſi conuocium; vel à vicis, vel fortaſſe ab vtroque, id eſt, à confuſis vocibus in vicis.*

Culcita, *non* culcitra.

Cunctari, *non* contari. *Feſtus à Verrio diſſentiens, Percunctatio, ſcribi vult, non Percontatio: quòd is qui curioſè quid interrogat, per cuncta viſit.*

D

Definitio, *ſcriberem libentius, quàm* diffinitio. *Sic &*

Deſignator, *potius quàm* diſſignator.

Delectus, *à verbo deligo, ex De & Lego: quaſi de multis lego: non* dilectus. *Sic & Decerpo, quaſi, de multis carpo.*

Deliciæ, *cum* C, *à Delicatus.*

DELMATÆ, *non* DALMATÆ.

Deminuo, *non* diminuo, *libri veteres.*

Desidero, *cum* I, *non cum* Y. *Latinum enim est.*

Dioecesis, *non* Diocesis. *Graeci quoq.* διοίκησις *dicunt.*

Dissicere, *verbum exsulat, hodie à lingua Latina & bonorum auctorum libris. Ego existimo Dissicere propriè idem valere, quod dissecare: Nam & in alijs compositis verbi* SECO, E *mutatur in* I. *Sic Subsiciuus* [vulgo Succisiuus: vt horis succisiuis, *id est*, παρέργως] *nam ita in vetustis libris perpetuò scribitur. A Disseco, cas, ergo est Dissectus, vel Dissecatus, & Dissectim aduerbium, & Dissicio idem quod disseco. Priscianus quoq.* XIV. *vbi de* DIS *praepositione agit, enumerat quoque Dissicio. Sed omnem scrupulum eximit Lactantius, qui lib.* II. *cap.* IIX. *ita scribit: Cape igitur hanc, inquit, cotem, eámque nouacula dissice: at ille incunctanter accepit, & secuit. Videtur etiam in Virgil. legendum esse lib.* VII. *Æneid: Dissice compositam pacem, sere crimina belli. Atque ita est in antiquis codicibus. Idem lib.* 12. *–ille securi*

Aduersi mediam frontem mentumq́; reducta
Dissicit, & sparso latè rigat alma cruore.

Sic libri veteres omnes. Et in Prudentio: Tu Christe somnum dissice, i. dissipa, discute. Et in hymno de Laurentio: Cùm membra morbus dissicit.

Item illud Næuij, Saxa, siluas, lapides, montes dissicis, dispulueras.

DOLABELLA, *non* DOLOBELLA, *cognomen Corneliorum. venit enim à Dolabra, per deminutionem.*

DOMITIVS, DOMITIANVS, *cum* T.

Dumtaxat *aduerbium, cum* M.

E

Ecloga, *non* Egloga, *aut* Ægloga, *à Græco* ἐκλογή.

Epistola, *nō* Epistula. *Nā deducitur* ἐπιςολὴ *ab* ἐπιςέλλω, *sicut Stola & Apostolus ab eodem verbo, &* διαςολή.

Etrvscvs, *sine Adspiratione.*

Eulogium, *non* Elogium, *aut* Eclogium. *libri veteres & Græca consuetudo.*

Exhodus, *cum Adspiratione. Quia componitur à Græco* ὁδὸς: *nec aliter libri veteres.*

Exsatio, & Exsaturo, *recepta S, ratione compositionis, & veterum librorum autoritate. Nec me mouent quidam, qui in* x, c *&* s *litteras inesse dicunt, ideóq.* s *superfluum esse contendunt. nam in Extundo, Exhilaro, Exprimo, Exposco, & similibus,* s *littera non est necessaria: cùm eorum verborum origo sit Tundo, Hilaro, Promo, Posco: & tamen cùm in* x *sit* c *&* s, *vt ijdem dicunt,* s *his quoque adscribimus: in ijs autem verbis vbi ex compositione manifestum est* s *litteram esse;* x *contenti esse debemus.*

Exscribo, *non* Excribo; *est enim manifesta compositio: & quamquam* s *in pronunciando non satis intelligitur, abijcienda tamen in scribendo non videtur.*

Exsilio, *non* Exilio, *recepta prima verbi littera. nam componitur ab* Ex *& Salio.*

Exsoluo, *cum* s, *ratione compositionis.*

Exspecto, *cum* s. *componitur enim ab Ex & Specto, non Pecto, quod aliud significat.*

Exſto, *non* Exto, *ab Ex & Sto.*
Exſtruo, *cum S. ab Ex & Struo.*
Exſudo, *cum S.*
Exſulo, *cum S. Quia Exul dicitur quaſi Ex ſolo eiectus.*
Exſupero. *Quia componitur ab Ex & Supero.*
Exſurgo, *non* Exurgo, *& ſimilia ſcribo, conſeruata prima verbi littera. Scaurus etiã idem videtur ſenſiſſe, cùm dixit ſic ſcribẽdum, Exſpecto, Exſulo, & ſimilia.* [De his ita IOACH. CAMER. Exſilium & Exſpes, & Exſpecto, Exſequor, ac ſimilia reperiuntur in quibuſdã libris, qui ſunt, vt dicã, νεοπάλαιοι. Et annotauit Priſcianus hanc ſcripturã, cùm quidẽ improbet, & eſt improbanda. Non enim duæ geminatæ conſonantes alterã conſonantem ſequuntur. Neq; dicimus abſſciſſus, aſſpicio, aſſpiro, deſſpicio, & ſimilia. Sed aſpicio, abſciſſus, deſpicio; & ſimiliter, exul, exilium, exequor, expes, expecto, expuo, expòlior, aſpiro. Item alio in loco; As, ſto. as, ſpicio. dis, ſpicio. ſus, ſpiro. as, ſtipulor. ſus, ſpicio. ſus, ſcribo. ſus, ſterno. & ſimilia: Vera illa quidem ſunt, cùm habeant præpoſitionis *ad* mutatam conſonantem. Sed molliuntur proferendo, Aſto, aſpicio, diſpicio, ſuſpiro, aſtipulor, ſuſpicio, ſubſcribo, ſuſterno. Sic & in extirpo & extinguo, exto, expecto, non eſt cur ſ littera inſeratur.]

F

FABRICIVS, *cum C.*
Fabrum, *non* Fabrorum, *probaſſe Cicero videtur. Eius hæc ſunt, in Oratore: Iam, vt Cenſoriæ Tabulæ loquuntur, Fabrum, & Procum, audeo dicere; non, Fabrorum,*

brorum, & Procorum.

Facillimus, & Difficillimus, *scribo, cum gemina* LL, *vt producatur syllaba, quæ alioqui breuis esset: in quo me mouent exempla Poëtarum. Aliis placet scribi vnica* L: *cum quibus non disputo. suum enim quisque amat: &, vt in Prouerbio est, Sua cuiq. sponsa.*

FALISCI, *populi, non* PHALISCI.

Fæx, *cum* Æ. *libri veteres.*

FANNIVS, *duplici* NN, *familia Romana.*

Fecundus, *sine diphthongo. Varro: Fenerator, à fenore est cognominatus. Fenus autem dictum est à fetu, & quasi fetura quadam pecuniæ parientis atque increscentis.*

Felix, Felicitas, *sine diphthongo.* [In Latinis multis pro longis vocalibus cœptæ fuerunt scribi diphthongi, vt fœlix, felix, quia veteres scripserunt feelix. IOACH. CAMER.]

Femina, *sine diphthongo,*

Fenus & Feneror *sine diphthongo. Sic enim videtur sensisse Festus, cùm hæc dixit: Fenus appellatur naturalis terræ Fetus: ob quam caussam & nummorum fetus Fenus est vocatũ, quòd crediti nummi alios pariant, vt apud Græcos eadem res* τόκος *dicitur.*

Fenum *quoq; pratorum ab hac caussa est appellatum, quando idipsum, manens quotannis, nouũ parit. Vnde etiam Festuca vocata est. Idem etiam tradit Varro. Quamquam etiam moneat, ætate sua ab aliis cum* Æ, *ab aliis sine* A *scribi solitum. A. Gellius lib.* XVI. *cap.* 12. *Fenerator appellatus est, quasi* φανερώτερον, ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι ἐπὶ τὸ χρηστότερον *: quoniam id genus hominum speciem ostentent humanitatis, & commodi esse videantur inopibus nummos desiderantibus.*

Huius inconstantiæ signa sunt in antiquis lapidibus, & libris: cùm alij, Fenus, alij, Fænus, habeant; item FOEN. *cum Oe.*

FESCENNINVS, *duplici* NN.

Fetiales, *cum* T. *Græca consuetudo.*

Fetus, *sine diphthongo.*

Flameus, *color, vnica* M. *Festus dixit flameum colorem dictum esse, eo quòd eo vteretur Flaminis vxor Flaminica. Flamen autem scribi vnica* M, *nemo, paullo humanior, nescit.*

FLAMINIVS, *gentis Romanæ nomen, vnica* M.

Flamma, *duplici* MM.

Fœdare, *pro, Inquinare, cum Oe.*

Fœdus, *cum Oe.*

Frenum, *sine diphthongo. Sic &*

Fretum. [quippe prima syllaba breui.]

G

Genitrix, *non* Genetrix. *Non enim dicimus Genetus, sed Genitus.* [Verbalia enim in Tor, Trix, Tium, Tio, Mentum, Crum, retinent pænultimam proprij supini. vt, victor, victrix, solatium, consolatio, testamentum, sepulcrum, simulacrum.]

Glæba, *cum Æ diphthongo.*

GOTHI, *populi, cum Adspiratione.*

H

HADRIANVS, & HADRIA, *cum Adspiratione.*

Hædi, *cum* Æ. *ex* M. *Varrone.*

HALICARNASSVS *gemina* SS. *Græca consuetudo.*

HANNIBAL, *cum Adspiratione.*

Hariolus, *inquit Donatus in Terentium, quasi* Fariolus: *à Fatis, & à Fando.* H *enim, pro* F, *& item* F, *pro* H, *in multis locutionibus mutabantur. An ab halando? nam halitu solent excludere velut mortalem animam, vt diuinam recipiant.*

Haruspex, *cum Adspiratione. Donati verba sunt in Terentij Phormionem act. 4. sc. 4. Haruspex ab Haruga nominatur. Nã Haruga dicitur hostia, ab Hara, in qua concluditur, & seruatur. Hara autem est, in qua pecora includuntur.*

Hasta, *cum Adspiratione.*

Haue, *cum Adspiratione. Aue autem sine Adspiratione rarò admodum scriptum animaduerti.*

HECATE, *cum Adspiratione.*

Hehe, *dolentis.*

Heluo, *cum Adspiratione, & vnica* L. *Festus, his verbis: Heluo dictus est, immoderatè bona sua consumens, ab Eluendo. Cui adspiratur, vt auiditas magis exprobretur; sit enim vox incitatior.*

HERENNIVS, *duplici* NN.

Heres & Hereditas, *sine diphthongo.*

Hibernum, *cum* I.

HIBERVS, *cum Adspiratione.*

Hiems, *cum* I. *libri veteres. Virgilius Carpensis, &* Etymologia. *deducitur enim ab Hiando, vt ait Varro. Nam ἀπὸ τοῦ ὕειν deduci non placet, vt quidam putant. Nequaquam verò* Hiemps *scribendum est.*

Hilarus, *a, um, cum Adspiratione &* I.

HIRTIVS, *cum* T.

Histrio, *cum Adspiratione.*

Holus, & Holera, *cum Adſpiratione.*
Horti, *cum Adſpiratione.* ad differentiam ortus. part.
Humillimus, *gemina* LL: *ſicut in Facillimus & Simillimus.*

I

IDÆA, *cum Æ, ſcribo, epithetũ matris magnæ Deûm.*
Idea, *verò ſine diphthongo: cùm eſt id quod mente concipimus;* ἰδέα.
Iccirco, *non* Idcirco *ſcripſerim libentius. Quemadmodũ & Accedo, Accipio, Accommodo, Accumulo, & ſimilia; quo lenior pronunciatio ſit. contrà tamen etiam inuenitur.*
Illic, *non* Illhic.
Illuſtris, *malo quàm*, Inluſtris, *vt Illectus, quã Inlectus, Illudo quàm Inludo. Cur enim nõ cõſulatur auribus?*
Imber, *ſine Adſpiratione. Quamuis deducatur* ἀπὸ τοῦ ὕειν, *Græcè* ὄμβρος *dicitur* παρὰ τὸ ὁμοῦ ῥεῖν.
Immo, *duplici* MM. [Aduerb. De literarum duplicatione ita monuit CAMER. Veteres conſonantibus vſos eſſe geminatis negant. Sed cùm pleniorẽ repetita aliqua ſonum eſſe vellent, ſuper conſonante apicem collocaſſe traduntur, quemadmodũ & productam virgulã ſuper longis, vt, Põpulus Alcidæ gratiſſ. Tale Nũmus, Sẽra, Tibũlus, Catũlus. Quæ ſunt Nummus, Serra, Tibullus, Catullus. Sed poſtea, cũ geminę ſcribi cœpiſſent, ſſ, geminatum fuit ſæpe in mediis ſyllabis, quòd huius ſonus in lingua Latina per eſſet exilis. Hinc eſt Cauſſa, Auſſus, Caſſus, Cæſſus. Quod nunc etiam ſequi, fortaſſe aliis in quadam curioſitate ineptum,
aliis

aliis à studio Latinitatis neutiquam alienum esse videatur, vt de hoc præcipere aliquid, non libeat.]

Imperiossus, *gemina* ss, *&* Verrucossus, *&* Querella. [de quibus suo loco.]

Incestus, *sine diphthongo; à Græco* ἀνάκεστον [i. inexpiabile, deploratum, ab α, *non* ἀκέω medeor.] *Festus & Q. Papirius Grammaticus, qui deducunt ab In, & castus;* A *in* E *mutata.* [Phil. Mel. à κέστος, cingulo Veneris (de quo antea) quasi sine Cesto, id est, sollemnitate & legibus coniugij].

Inchoo *malim quàm* Incoho: *In quo sequor Festum & Scaurum, qui a Chaos deducunt.*

Increbesco, *dixerim: &* Increbuit, *in præterito: (non* Increbresco *&* Increbruit.*) Sicut Erubesco, erubuit. Vt enim à Ruber fit Rubeo, Rubes; & à Rubes, addita* Co, *fit Rubesco: Sic à Creber deductum est inusitatum hodie verbum, Crebeo, es: vnde factum est Crebesco & Increbesco. Non enim me mouent Nigresco, & Macresco; nam deducuntur à Nigreo, & Macreo: cùm, Rubesco à Rubeo; & Crebesco, à Crebeo.*

Indutiæ *cum* T, *quasi Inductæ, scribendum puto, ex sententia Gellij lib.* I. *cap.* XXV. *Qui indutias, inquit, sic dictas arbitramur, quasi tu dicas, Inde vti iam. Pactum indutiarum eiusmodi est, vt in diem certum non pugnetur, nihilq́; incommodi detur: sed ex eo die postea, vti iam omnia belli iure agantur, & inde vti iam pugnetur.*

Infitior, *cum* T, *libri veteres. Festus quoq; Infitiari dictum putat, quasi creditum fraudare. Qua definitione, videtur Infitior deducere ab Infiteor.*

In primis, *malo, quàm* Imprimis, *aut aliter: vt differat à secunda persona verbi Imprimo, cùm* N *ante* P,

in M *mutetur.*

Internundinium, *non* Internundinum, *Victorinus Afer Grammaticus ſcribendum præcipit : cuius hæc ſunt verba: Internundinium ſcribendum. vt enim Interlunium, & Trinoctium : ita Internundinium, quod nouem dies inter ſe continuos habeat, non quod nono die ſit.*

Irritare, RR *geminata: quod verbum ait Donatus à canibus eſſe deductum, qui, reſtrictis dentibus,* R *litteram imitantur.* [Qui vno R ſcribunt, ab Ira deducunt.]

Iſtic, *non* Iſthic.

ITIVS *portus: de quo Cæſar & Strabo; non* ICCIVS.

IV, *pro* IIII. *pleriq. veteres ſcribebant.*

Iucundus, *non* Iocundus. *pluris enim apud me eſt Ciceronis auctoritas, quàm omnes & lapides & Grammatici, ſi qui ſunt, qui aliter ſentiant. Quamuis poteſt & à Ioco deduci. Is igitur ſic, libro 2. de Finibus: Hanc iucunditatem transfer in animũ. Iuuare enim, in vtroq. dicitur, ex eóq. Iucundum.*

IVPPITER, *duplici* PP.

Iuriſconſultus *reperio in antiquis lapidibus, non* Iureconſultus. *Pleriſq. tamen placet Ureconſultus.*

Iuriſdictio, *non* Iuriſditio.

K

Kæſo, *cum* K *& diphthongo, prænomen Fabiorum.*

Kalendæ, *cum* K. *libri veteres, & lapides Capitolini, & alij: præterea Seruius Honoratus, Diomedes lib. 2. cap. 1. Terentius Scaurus, & Victorinus Afer.* [Sed in primis eſt alienum, quod etiam Kalendas hanc

hanc litteram habere voluerunt; cùm Græcas Kalendas nullas esse etiam prouerbio significetur. I. Camer.]

L

Lacrymæ, *sine Adspiratione, & cum* Y: *vt à Græco* δάκρυον *deducatur; quod etiam libri veteres, & lapides confirmant: in quibus est, Lacrumæ,* V *pro* Y *vsurpata. vt in, Sulla pro Sylla. Prisci tamen Romani, Lachrymæ, cum Adspiratione dicebant, vt ait Gellius lib. 2. cap. 3. & Cicero in Oratore.* [Idem Camer. In sermone Latino nulli consonanti aspirari verum est; itaq. & de Græcis verbis detractæ fuerunt aspirationes, vt docuit Iouianus Pontanus. Quapropter scribemus Pulcer, Orcus, Lurco quoq;. etsi hæc Probus adspirationem habere putat. Nam de aliis pronunciat, omnia esse peregrina, quæ post c litterã aspirationẽ habeant, vt Chorus, Charon, Charta. Sic dicemus, Schola, Schema. Erit & Cachinnus Græca origine.]

L'ÆLIVS *cum* Æ. *familia Romana.*

Læna, *cum* Æ, *genus vestimenti. Festus, qui deducit à Græco* χλαίνη: *& libri veteres.*

Læua, *cum* Æ. *Festus & lapides. Contra Nonij sententiam, qui deriuat à Leuando.* [& Græcis est λαιός.

Lapicidina, *malim scribere, quàm* Lapidicina, *cùm à lapidibus cædendis dicatur.*

Leæna, *cum* Æ, *à Græco* λέαινα.

LEMANNVS, *lacus, duplici* NN.

Letum, *sine diphthongo, & sine Adspiratione. Placet enim Prisciani sententia, qui deducit à Leo, les, quo veteres vtebantur pro Deleo, quòd omnia mors deleat,*

deleat. Appuleius quidam Grammaticus deducit à Luo: ideoq́; ſcribi vult cum Æ diphthongo: quod mihi non perſuadet. Varro, & Feſtus, à Græco λῆθη deriuatum putant. quod ſi ita eſt, cum Adſpiratione ſcribi debuit, quam in antiquiſſimis libris nondum vidi: ideoq́; Priſciani opinionem libenter ſequor, aſſentientibus & antiquis lapidibus.

LICINIVS, *non* LICINNIVS.

Ligula, *à doctis ſcribitur :* Lingula *à* Grammaticis. *Martialis lib. vlt. Quamuis me Ligulam dicant Equiteſq́; Patreſq́;, Dicor ab indoctis Lingula Grammaticis. Feſtus, Lingulam, per deminutionem Linguæ, dictam putat. Soſipater Cariſius, lib. 1. Ligulam vſu frequentari, ſcribit.*

Ligurrio *duplici* RR. *libri veteres.*

Litteræ, *duplici* TT, *libri veteres.*

Litus, *vnica* T, *Pierius ait ſcribendum ex antiquis libris & ex Analogia: cùm deducatur à Lido, ſiue Lino: & ex lapidibus.*

LVCILIVS *vnica* L.

LVTATIVS: *non* LVCTATIVS: *aut* LVTTATIVS, *familia Romana.*

M

MÆCENAS, *Cilliniorum cognomen, cum* Æ, *in prima ſyllaba.*

Mæreo, *Triſtor, cum* Æ. *dedùcitur à Marceo, ere, teſte Varrone.*

Magalia & Mapalia *ſcribi poteſt. Seruius in Virg. Æn. lib.* IIII. *his verbis: Magalia & Mapalia, idē ſignificat. Sed Magalia Ma, producit: Mapalia, verò, corripit: vt, -& raris habitata Mapalia tectis.*

Feſtus

Festus Pompeius Mapalia nominat: Magar, autem, lingua Punica, villam significat.

MARCIVS, *non* MARTIVS, *familia Romana: à Marco enim est Marcius, Marcianus. Sicut à Quincto Quinctius & Quinctilianus, Quinctilius: à Tito, Titius & Titianus; à Manio, Manilius: & alia nomina non pauca à Prænominibus deducta.*

MARTIALIS, *à Marte cum* T.

MASSANISA, *non* MASINISSA. *Numidiæ Rex.*

MAVRETANIA, *non* MAVRITANIA.

MAXIMILLIANVS, *duplici* LL.

MESSALLA *gemina* LL, *cognomen Valeriorum.*

Mistus, *non* mixtus, *à themate, Misceo, miscui, mistũ.*

Mœchor, *cum Oe,* [μοιχὸς, μοιχεύω].

Mœnia, *cum Oe, vnde murus dicitur, Oe in V conuersa, quemadmodũ & Cœrare pro Curare.* [Mœnia, hinc munio: Pœna, Punio: Pœnus Punicus, a, um.]

MOESIA, *prouincia, cum Oe. Eadem cum Musia siue Mysia.*

Montuosus *scriptũ video in antiquis libris.* Montosus *tamen Virgilius dixit lib.* V. *Æneid.*

Et te, montose, misère in prœlia, Mirse.

Monumentum, *non* Monimentum, *vt Documentum.*

MVCIVS, *non* MVTIVS.

Multa *an* Mulcta *scribendum sit, si Etymologiam sequimur, obscurum: cùm, vt ait Gellius, Sabinũ verbum sit. Ego assentior doctissimis viris, qui, Multa, libentius, quàm Mulcta, scribunt: cum quibus consentiunt libri veteres & lapides.*

MVRENA. *sine diphthongo, Cognomen Liciniæ gentis. libri veteres & lapides Capitolini.* [I. Cam. Neque Illurios improbé, neq; æs Cupriũ, neq; cuminum neq;

neque collurium, &c. & ὗς certè Sus est, & μύραινα Muræna, sicut μῦς Mus, & μύτιλος Mutilus, & κλύω cluo.]

N

Næ, *pro certè, cum* Æ, *Græcè enim est* ναὶ.

NÆVIVS *cum* Æ, *Martialis lib.* I.

Næua, sex cyathis; septem, Iustina bibatur:
Quinq. Lycas; Lyda, quatuor; Ida, tribus.

Ne dum *separatim scribo; quia sicut*, Non multa, Non nulli *&* Non nihil, *separatim scribimus; sic reliqua videntur scribenda, Non numquam, Nihil dum, Non dum, Nec dum, Ne dum.*

Nefas, *& similia, cum* F.

Negligo, *placet: non, vt in antiquis plerisq. & lapidibus, & libris*, Neglego, *aut*, Neclego. *Dicimus enim, Colligo, Deligo & similia.*

Negotium, *cum* T. *componitur enim ab Otium.*

Nimiopere, *vna vox coniunctim, sicut Magnopere, Maximopere.*

Non dum, *disiunctim scriberem.*

Nummus, *duplici* MM. *Et Prologus Plautinæ fabulæ Trinummus.*

Numquam, *ex antiquis monumentis, non* Nunquam. *Sic & Quamquam, Vtrumq., Quemquam, Quæcumque, Quotiescumque, Namque, Quantulacumque, Vtrorumque. Contrà tamẽ inuenitur, Nunquam, Tanquam.*

Nuncius, *cum* C.

Obsce-

O

Obſcenus, *ſine diphthongo, deducitur enim à Scena, quam Græci Σκήνη, quaſi contrarium Scenæ, quod in Scena, multis præſentibus, pronunciare non liceat: malè enim Priſcianus deriuat ab Obs & Cano.*

Onus, *ſine Adſpiratione.*

Opidum, *vnica P. vel* Oppidum: *pro varia origine. Varro enim lib.* IV. *inquit, Opidum ab ope dictum, quod munitur opis cauſſa, vbi ſint, & quod opus ſit ad vitam gerendam, vbi habitent tutò. Vel Opida, quòd opera munibant mœnia. Et Feſtus: Opidorum, inquit, originem optimè refert Cicero, quòd opem darent: Vel dicta ſunt Oppida, ab oppoſitione murorum.*

Oportet, *vnica* P. *libri veteres & lapides.*

Opperior, *duplici* PP.

Opportunè, *duplici* PP. *libri veteres & Analogia.*

OSTIA, *vrbs, ſine Adſpiratione.*

Oſtium, *ſine Adſpiratione.*

Otium, *cum* T. *libri veteres &* Q. *Papirius Grammaticus.*

P

Pæne, *pro ferè, cum* Æ *& ſine accentu, libri veteres, & lapides omnes. Eiuſmodi ſunt, Sane, Ferme, Profecto, & ſimilia: quæ ſine Accentu ex antiqua conſuetudine ſcribo.*

Pænitet, *cum* Æ, *libri veteres.*

Pænula, *cum* Æ.

Pænuria, *cum Æ, quod pæne vrat.*

Pætus, *cum Æ.*

Palæſtra, *cum Æ* [παλαίω, παλαίςρα.]

Palpebræ, *cum* B, *non* Palpetræ.

PAPIRIVS *cum* I, *non cum* Y.

Parcimonia, *ſcriberem*, *non* Parſimonia. *Sicuti enim dicimus, Querimonia, Alimonia, à Queror, & Alo; cur non & Parcimonia, licet dicere, aſſentientibus lapidibus? Nam ſi à ſupino deriuarentur hæc nomina, Queſtimonia, Allimoniaq́, diceremus, quod non dicimus. Non igitur à ſupino, ſed à principe verbi ipſius, deducuntur.*

PARILIA, & PALILIA *dicitur à Pale paſtorum Dea,* L *in* R *mutata: vel à pario: ſeu à partu Iliæ.*

Parricida, *duplici* RR.

Patricius, *cum* C.

Paullum, & Paullulum LL *geminata, vt ſenſit Terent. Scaurus.*

PAVLLVS *duplici* LL, *cognomen Æmiliæ gentis. vnica tamen* L *legitur in quibuſdam inſcriptionibus.*

Pecunia, *per* C, *& non per* Q.

Penitus, *non* Pænitus. *Poëtæ enim primam corripiunt.* [Virgil. Æneid. 1.

Diſpulerat, penitúſq. alias aduexerat oras.]

Penarius, & Penuarius. *Corripiunt autem Poëtæ primam.*

Perennis, *non* Peremnis.

PHOEBVS *cum Oe.* [φοῖβος.]

Pignus *pigneris dicebant veteres. Pignus, pignoris, poſteriores.* [Verba autem iſthinc facta & verbalia omnia, per E tantum ſcribuntur, vt Pignero, Oppignero, Pignerator, Pigneraticius. *Nec mrum, vt*

monet

monet Valla, lib.6. cap. 57. Pignoris O habere in genitiuo, cùm verba ab eo nata habent E, quando à Fenus, fenoris, dicitur fenero, à frigoris, refrigero, à temporis, tempero, à litoris, oblitero, à penus penoris, penetro.]

PIRÆEVS, *cũ Æ diphthongo in secũda syllaba,* τὸ πιραῖον.

Pœna, *cum Oe, scribo, Græci enim* ποινὴ.

POLLA, *duplici* LL, *deductum à Paulla.*

POLLIO, LL *geminata, cognomen Asiniæ gentis.*

Pomerium, *sine diphthongo, licet à Pone & Mœros, id est, Muros deductum sit: Sicut & in alijs, Oe pro V vsurpabant, vt Cœrare pro Curare, Mœri pro Muri, Oesus pro Vsus, apud Ciceronẽ lib. 2. de legibus. Mœsia pro Musia, siue Mysia; & similia.*

POPLICOLA, *non* PVBLICOLA, *P. Valerij cognomen, nimirum quasi qui à populo coleretur.*

PORCIVS *cum* C, *familia Romana, à Porco, vt ab Asinino Asinius, ab Oue Ouius, à Gallo Gallius.*

Postridie, *quidam duplici* TT, *scribunt; quasi post triduum: quos non sequor. in omni enim re delectus est habendus. Eadem ratione scribunt & Transcribo, Astitit, Pedissequus, Alissequus & similia.*

POSTVMIVS *familia, &* POSTVMVS *cognomen, sine Adspiratione contra Etymologiam* [Plutarch. in Sulla, οἱ ὕστερον τῆς πατέρων τελευτῆς γενόμενοι, id est, Qui nascuntur post mortem patris.]

Præmefero, Prætefers, Præsefert, *vnica dictione scribo, quamquã ex tribus cõponatur; vsu enim in vnã transijt: sicuti Quemadmodum, Quamobrem & similia.*

Præsertim, *cum Æ.*

Præstinguere *scribo, non* Perstringuere, *aut* Præstingere, *ex auctoritate veterum librorum.*

Prenſus, *non* Prehenſus, *à Prendo, non Prehendo.*

Pretium, *ſine diphthongo.* [Camerario tamen placet per c.]

Pro, *ſine Adſpiratione: vt, Pro Iuppiter.*

Proconſul, *vnico verbo ſcribendum licet exiſtimare, cùm Suetonius, & Plinius, Proconſulatus,* Gellius *Proconſulare, vnico verbo, dixerint. Sicut & vnica voce ſcribuntur Abnepos, Pronepos, Proprætor. non Ab nepote, Pro nepote, &c.*

Prœlium, *cum Oe.*

Proſcenium, *ſine diphthongo, deducitur enim à Scena.*

Pulcrum *abſq. Adſpiratione, quaſi polcrum, à polio, polire. (potius quàm vt à Græcis tranſlatum eſſet, pulcrũ quaſi πολὺ χρῶμα) Nã nomina huiuſmodi in* CRVM *exeuntia, à verbis deducuntur, vt à Fulcio, Fulcrum: à Sepelio, Sepulcrum: à* Polio, *Polcrum: mox conſuetudine Pulcrum.* [Camer. etiam Pulcer & Pulcerrimus ſcribit.]

Q

Q. ſcribebant veteres, cùm copulantem particulã Que, ſignificarent.

Quamobrem, Quemadmodum, *Sicut, Sicuti, velut, Veluti, Quamprimũ, Quamplurimũ, Quamplures, Quamdoctiſſimus,* Perbellè, *Perdoctè, Admodũ, Propterea, & ſimilia, vnica dictione ſcribo: quæ cùm ſint compoſita, vſu tamen in vnam naturam coierunt.*

Quattuor, *duplici* TT.

Querella, *ſine diphthõgo, & duplici* LL. *ita libri veteres.*

Queror, *ſine diphthongo.*

Quidquid, & Quidquã: *non* Quicquid, *aut* Quicquam. *Dicimus enim, Quodque, & Quidque; quamquam*

quam video etiã in verbo Acquiro D in C mutari. Sed ſcriptum tamen etiam animaduerti in antiquiſſimis monumentis, Adquiro.

QVINCTVS, QVINCTIVS, QVINCTILIVS, QVINCTILIANVS & QVINCTILIS, *cum* CT, *ſcribo; ſecutus lapides Capitolinos, & alios: etſi quidam lapides ſine* C. *Admonet enim Etymologia, vt quemadmodum à Relinquo, Relictus, à Coquo, Coctus; ſic à Quinque, Quinctus deriuemus.*

Quomodo, & Quoquo modo, *& ſimilia, quis dubitet ſeparatim ſcribenda eſſe? ſicuti etiam ſcribitur, Quodam modo. Eiuſdem generis ſunt, Si-quis, Prius-quã, Poſtea-quàm, Ante-quàm, Propterea-quòd. quod libri veteres videntur confirmare.*

Quotidie, *quod componitur ex Quoto die, cur non ſcribam, cum antiquis? Quinctilianus enim ætate ſua Cotidie dictum ſignificat. Verum enim in hoc vetuſtiorem conſuetudinem magis probo. alioqui vt Cotidie, ſic & dicendum eſſet Cotannis. quod ineptũ, & contra conſuetudinem eſſet, aſſentiente Virgilio Carpenſi.* [Camer. etiam Quotidie magis probat, quàm Cotidie.] *lapides* Cottidianus *habent. Quottidie verò duplici* TT *Poëtæ ſcribunt, metri cauſſa: vt in Relligio, Relliquiæ, Rettulit.*

Quoties, *non* Quotiens. *Item Toties, non Totiens.*

R

RÆTI, *populi, cum Æ diphthongo.*

REGIVM, *Italiæ opidum, sine Adſpiratione.*

RHEGIVM *verò Siciliæ opidũ, cũ Adſpiratione. Strabo lib. 6. deriuat ἀπὸ τοῦ ῥαγεῖναι, id eſt à Frangendo.*

Religio, *vnica* L. *libri & lapides. Poëtæ addunt* L, *vt prima ſyllaba producatur, quæ naturâ breuis eſt.*

Reliquiæ, *vnica* L. *ſit enim à Reliquo. Poëtæ addunt* L, *vt prima ſyllaba producatur, alioqui locum in carmine non haberet.*

Reprehendo, *ſine diphthongo, & cum Adſpiratione.*

Retulit, *in ſoluta oratione:* Rettulit *in carmine.*

Robigo, *non* Rubigo; *vnde veteres Robum dixere.*

RVFVS, RVFINVS, RVFINIANVS, *vnica* F.

S

SACRAVIA *videtur & vnica dictione & duabus ſcribi poſſe. & dicimus etiam Sacrauienſes.*

Sæculum, *cum* Æ. *Quidam à Sequendo deduxerunt, quòd ſequatur ſe atque in ſe reuoluatur. Varro à Sene deriuat, quòd longiſſimum ſpatium ſeneſcendorum hominum id putauerunt. vtrocumque modo, corripi ſyllabam neceſſe videbatur. Ideo veteres addiderunt* A, *vt fieret diphthongus.*

SALLVSTIVS, LL *geminata.*

SCÆVOLA, *an* SCÆVVLA *ſcribendum ſit ambigo.*

Scena, *ſine diphthongo.* [σκηνή.]

Schola, *cũ Adſpiratione, ex Græca deriuatione* [σχολή.]

SCIDA, *(inquit Cariſius Inſtit. lib.* I.*) charta, ſine Adſpiratione, à Scindendo dicta eſt. Sed alij eam*

cum

cum Adſpiratione Schidã, ex Græco ἀπὸ τοῦ σχίζειν, dictam putant.

Septemtrio, *cum* M, *non cum* N.

Sepulcrum, *ſine Adſpiratione: fit enim à ſupino Sepultum, Sepulcrum: vt à Simulatum, fit Simulacrum: ab Inuolutum, Inuolucrum: à Fultum,* Fulcrum: *à Lauatum, Lauacrum: ab Ambulatum, Ambulacrũ: mutata* T *in* C, *& addita* R.

Sequuntur, *non, vt quidam libri, & lapides,* Secuntur; *dicimus enim, Sequor, & Sequens, & Sequella: in ſupino tamen, Secutum, vitandæ aſperitatis gratia.*

SERRANVS *duplici* RR, *Atiliorum cognomen, etſi deducatur à Serendo. Atilij & Serrani, & Sarrani dicti ſunt, poſt captum Regulum Pœnis, ſiue Tyriis, quos Sarranos rectè dici, Probus, ſiue quis alius docet, dum interpretatur Virgilij locum,-Sarrano incubat oſtro. Hinc Tibiæ Sarranæ apud Terentium.* [TYRVS Hebræis TSOR appellatur. Et A. Gellius lib. 14. ca. 6. meminit Tyrũ antiquitùs Sarram eſſe vocatã, quæ vox Hebræo nomini viciniſſima eſt.]

Sidus, *cum* I, *non cum* Y. *deducitur enim (vt ait Varro) ab Inſidendo.* [inde ſunt Conſidero & Deſidero.]

Sigillatim, *non* Singillatim: *à Sigillum.*

Silua, *cum* I, *non cum* Y, *omnis antiquitas.* [fortaſſis à Silendo.] *Alij ſcribunt cum* Y, *deducentes à Græco ὕλη, contra libros lapidéſq. omnes. Ita &*

SILVANVS, *Deus, &* SILANVS, *cognomen Plautiorum, cum* I, *non cum* Y.

Simillimus, *gemina* LL, *vt ſyllaba producatur, Poëtæ.*

Sincerus, *cum* I, *non cum* Y. [vide quid de eo diſputat Valla, lib. 6. cap. 31.]

 Siqui-

Siquidem, *coniunctim ſcribo; quod indicat Ouidij verſus: Quæ mihi ventura eſt, ſiquidẽ eſt ventura ſenectus. Nam Si, cùm non eſt compoſitum, producitur. Eiuſdem generis ſunt, Quare, Quamobrem, Poſtea, Propterea, Ideò, Sanequam, Valdequã, Præterquam; Quilibet, Quiuis, & ſimilia.*

Soboles, *largior conſuetudini, auribus indulgenti: cui & Cicero ipſe plurimum tribuit, vt in Oratore legimus: licet antiquiores libri habeant Suboles: & cum libris lapides conſentiant, vt omittam ſatis apertam compoſitionem, ex Sub & oleſco.*

Sollemne, *non* Solenne, *habent antiquiſſimi libri, & lapides. Analogia Solenne videtur probare: ſi modò à Solo anno deducitur, vt quidam putant. & Perenne dicimus, non Peremne, quod itidem ab Anno componitur. In hoc tamen plus Antiquitati demus, quàm Analogiæ.*

Sollers, *duplici* LL, *Martial. lib. 3.*

Sollicitare, *duplici* LL, *à* Sollers & citus, *ſeu potius quaſi Solo citare, id eſt, ex ſuo loco ac ſententia mutare. Solum autem, quin ſignificet Locum, quis dubitet? cùm Exſules quoq. dicantur, loco patriæ ſuæ pulſi.*

Solliſtimum *duplici* LL.

Speleum, *ſine diphthongo.* [tamen Græcè eſt, σπήλαιον.]

Squaleo, Squalidus & Squalor, *vnica* L, *à ſquama deductum: libri veteres & lapides.*

Squama, *vnica* M.

SVFENAS, *vnica* F.

SVGAMBRI, *populi, non* SICAMBRI.

Sulphur, *cum* PH, *non cum* F. *Sicut & Triumphus, non Triumfus.*

SVLPICIVS *cum* C.

Supellex, *vnica* P, *& duplici* LL. *libri veteres, & poëtæ, qui primam corripiunt.* [Persius, Tecum habita, & noris quàm sit tibi curta supellex.]

SYLLA *potius quàm* SVLLA, *nam Sulla antiquius est, eorum temporum, cùm Romani, à Græcis litteris alieni, libenter* V *pro* Y *pronunciabant. Itaque Phruges, non Phryges; & Purrhus, non Pyrrhus, eos dixisse, auctor est Cicero in Oratore. Sic Lacruma, pro quo posteriores Lacryma. Donatus in Terentij Hecyr. act.* I. *Scen.* 2. *Syra, inquit, Sura, veteres legerunt,* V *pro* Y *ponentes: vt, Musia, Suria. Sic & Cumatilis color, à Græco* κῦμα.

Synhodus, *cum* Y *& Adspiratione, à Græco, vt in Methodus, Exhodus.*

T

Tædet, *cum* Æ.

Tæter, *cum* Æ.

Tensa, *sine Adspiratione, Festus & Pedianus, qui deducit à Tendendo. Eius hæc sunt, in tertiam Ciceronis Orat. contra Verrem: Tensæ sunt sacra vehicula. Tensas alij à diuinitate dici putant: alij quòd ante ipsas lora tenduntur, quæ gaudent manu tenere, & tangere, qui eas deducunt. Seruius autem, enarrans illud Virgilianum, lib.* I. *Æn. Hic currus fuit, his verbis vtitur: Thensam significat, qua deorum simulacra portantur. Thensa autem cum Adspiratione scribitur,* ἀπὸ τοῦ θείου, *id est, à re diuina: etsi in quibusdam libris non eodem modo legantur hæc postrema verba.*

Tento, *non* Tempto, *ex Analogia; frequentatiuũ enim eſt à Teneo.*

Tercentum, *non* Trecentum. [Sed Trecenti, æ, a, mouetur: Tercentum verò immobile eſt.]

TEVTONI, *populi*, *non* TEVTONES.

Theſaurus, *ſcribendum, quia deductum à Græco* θησαυρὸς, *non* Thenſaurus.

TIBER, *Tiberis, cum* I.

TILLIVS, *Cimber, percuſſor Cæſaris*, *non* TVLLIVS.

Torus, *ſine Adſpiratione, dictus, vt inquit Seruius, à Tortis herbis: vel, vt ait Varro, à Toruo.*

Transfero, *& deriuata, cum* NS.

Triumpho, *cum* PH, *non cum* F. *Item, Triumpus.*

Tus, *ſine Adſpiratione. Cariſius, Tus, inquit, à Tundendo, ſine Adſpiratione dicitur. Quamuis Iul. Modeſtus* ἀπὸ τοῦ θύειν *deriuat.*

TVSCIA, *ſine Adſpiratione.*

TVSCVLANVS, *ſine Adſpiratione.*

Tutelarius, *vnica* L.

Tyrannus, *Græcè* τύραννος.

V

Vaccinia, *duplici* CC.

Valetudo, *dixerim libentius quàm* Valitudo, *contra Analogiam, & veteres aliquot libros; video enim Horatium in Sermonibus dixiſſe, Valetudo producta ſecunda ſyllaba: quæ, ſi Valitudo dicas, breuis erit. Veriſimile igitur eſt, alios, Valitudo, alios Valetudo, pronunciaſſe, in quibus Horatium: fortaſſe à duplici Supino, Valitum, & Valetum: vt à Soleo, Solitum, & So-*

& Soletum: vnde Ob*ſoletum,* Ex*ſoletum.*

Veneo, *pro vendor, ſine diphthongo.*

Verrucoſſus, *duplici* RR *& duplici* SS, *vt Imperioſſus.*

Vertex, *cum* E, *non* vortex *ſcribendum ait Quinctilianus lib.* 1. *quo etiam loco, primum Scipionem Africanum ita ſcripſiſſe, tradidit. Soſipater, Verticem à Vorando: Verticem à Vertendo dicta putat.*

Vindico, *non* Vendico; *ex Analogia: Dicimus enim, Vindex, non Vendex.*

VIRGILIVS *malo quàm* VERGILIVS, *iuxta Etymologiam, à Virga enim plerique, inquit Ioh. Pierius, dictum agnoſcebant, id ſcilicet à matris ſomnio deſumtum, vel à Virginali facie & modeſtia. vnde & Parthenias appellatus eſt, & in codicibus multis vetuſtis notatum inſpicitur,* P. PARTHENIATIS VIRGILII MARONIS.

Vnguentarius, *non* Vngentarius.

VOLCANVS, *&* VOLCANALIA.

Volturnus.

X

XANTHIPPE, *cum Adſpiratione.*

QVAS

QVAS inseruimus Ioachimi Camerarii commonefactiunculas, eas depromsimus ex ipsius de Orthographia libello, & Epistola ad Christophorũ Scheurlam. Ex illo ipso etiam sequentes Orthographias annotare huc visum fuit.

ABundare, non Habundare.

Accino, Affero, Afficio, Affatur, Affinis, Aggredior, Alligo, Annoto, Approbo, Arrideo, Assimilo, Attingo: mutato D *in Consonantem primam verbi. Sic & Succedo, Suffragor, Suggero, Supprimo, Surrogo.*

Admoueo, Admolior, ambiguitatis caussa: ne videantur esse Amoueo, Amolior.

Agnatus, non Adgnatus. Sic Agnitus, quasi adgnitus, & Ignarus, Ignauus, ab In & narus & nauus.

Amfractus, verius quàm Anfractus.

Anceps, Ancisus, Anquiro.

Abscissus, Aspicio, Despicio, Aspiro, vnico S.

Assiduus, non Adsiduus, siue ab Assibus facto, seu cum præpositione ad, composito nomine.

Assum, non Adsum; etsi enim est duplicatum ex ad & sum, sicut Afficio ex ad & facio: tamen autoritas veterum reponit Assum, Afficio, Effertus.

Aufero, non Abfero.

Æuum [quia αἰὼν Villich.]

Calendæ, cum C, *non cum* K. *Græcas enim Calendas nullas esse, etiam prouerbio notum est.*

Cachinnus, CHARON, *Charta, Chorus; vtpote Græca.*

Cocus,

Cocus, non Coquus.
Colligo, Comminuo, Comprimo.
Colloquium, non Conloquium.
Conditio per T, *potius quàm Condicio.*
Contemtus, non Contemptus.
Corona.
Cum, Cui, Cur; non Quum vel quom, Quoj, Quur vel Quor.
Damnatus, non Dampnatus.
Dimminuo, vt placet Prisciano; S. in M. *à dis & minuo. alij fecerunt, Deminuo.*
Demonstratio, non Demonstracio.

Effertus, pro Ecfartus.
Emtus, non Emptus.
Exul, Exilium, Exequor, Expes, Expecto, Expuo, Expolior.
Extorris potius quàm Exterris; quamuis perhibeatur à Terra deductum nomen.

Felix, non Fœlix.
Formosus, non Formonsus.

Grassor, grassari, à Gradior.

Hulcus, non Vlcus. Est enim ἕλκος.

Ignarus, Ignotus, Ignominia, & in similibus, quòd G *adderetur,* N *littera elisa fuit, ne tot consonantes concurrerent.*
IONIVS, *non Hionius.*
Iusticia cum C, *non Iustitia.*

Lacrymæ [*vel Lacrumæ*] *non Lachrimæ.*
Lædo.

Mihi, non Michi.
Museum, μυσεῖον.

Nactus, rectè ſcribitur, Nanctus perperam.
Nuncubi, Nunquis.

Obſcœnus.
Orichalcum [*ab* ὄρος *&* χάλκος] *non Aurichalcum, Villich.*

Patriſſo, Philippiſſo, πατρίζω, φιλιππίζω. *Sic & Baptiſſo dicemus & ſimilia.*
Pellego, Pellucet.
Prædium, Præmium.
Precium, non Pretium.
Protenus & Quatenus, potius quàm Protinus & Quatinus.
Pulcer, cra, crũ. Pulcerrimus. Ita & Varroni placuit.

Quanquam.
Quoties, non Quotiens.
Quicquid.
Quenquam.
Quotidie, non Cotidie.

Schema, Schola, ob Græcam originem σχῆμα, σχολή.
Sepulcrum, Simulacrum, abſq. H. [vtpote Simplicia & Verbalia.]
Succedo, Suffragor, Suggero, Supprimo, Surrogo, [apud

Ciceronem Summutauit pro Submutauit.]

Summitto, Summoueo, Summœnium & similia.

Suspicio, non Suspitio.

Tantundem, Traductus, Traiectum, Tralatus, Tralaticium, Tramissus, ita veteres.

Thesaurus, non Thensaurus.

Vdus, non Hudus.

Virgilius potius quàm Vergilius, à Virgula.

Veteres numerorum notæ.

I	Vnus.
V	quinque.
X	decem.
L	quinquaginta.
C	centum.
IↃ	quingenta.
CIↃ	mille.
IↃↃ	quinque millia.
CCIↃↃ	decem millia.
IↃↃↃ	quinquaginta millia.
CCCIↃↃↃ	centum millia.